

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

SANIE i SANKI

Marcelina Jarnuszkiewicz

SANKI to oczywiście zdrobnienie od SANIE (tak jak np. KORZONKI od KORZENIE), a SANIE to 'pojazd na płozach, które suną po śniegu'. Chciałoby się zatem dopatrywać pokrewieństwa pomiędzy rzeczownikiem SANIE a czasownikiem SUNĄĆ, jednak każdy z tych wyrazów ma osobną genezę. Wyłącznie pluralne (te) SANIE to potomek staropolskiej formy SANI, która w prasłowiańszczyźnie miała identyczną postać *sani, ale była formą liczby podwójnej rzeczownika żeńskiego *sań (a więc były to dwie sani). Rzeczownik *sań oznaczał najprawdopodobniej 'to, co się ślizga, co sunie, ślizgając się' (w czeskim ta właśnie prasłowiańska *sań dała słowo saň 'smok', czyli 'gadzina, która pełza, ślizga się na własnym brzuchu', obecnie rzadziej używane niż zapożyczony do czeszczyzny drak 'smok'). Ponieważ w językach bałtyckich obecne są takie słowa jak litewskie šonas 'bok' i šonkaulis 'żebro; dosłownie: kość w boku' czy łotewskie sāns 'bok' i sānkauli 'żebro', przypuszcza się, że wyjściowym znaczeniem rzeczownika *sań mogło być 'kość, żebro' – w końcu najstarsze sanie miały płozy robione z żeber dużych zwierząt. SANIE byłyby to zatem taki „pojazd na kościach” – koniecznie podwójnych, bo jakżeby mogło być inaczej?